

KERAMICKÝ DEPOT Z ČASNÉ AŽ STARŠÍ DOBY LATÉNSKÉ Z BENÁTEK (OKR. HRADEC KRÁLOVÉ)

Tomáš Mangel – Richard Thér

V letech 1985 a 1986 proběhl na k. ú. Benátky, okr. Hradec Králové, v poloze „Na Trubačce“, parc. č. 239/1 předstihový a záchraný archeologický výzkum, vyvolaný stavbou přístupových komunikací ke k. p. Benzina Cerekvice n. B. Pod vedením archeologa Krajského muzea východních Čech v Hradci Králové PhDr. Jiřího Kalfersta tak byla odkryta část rozsáhlé polykulturní lokality se sídlištní komponentou kultury s vypíchanou keramikou, kultury nálevkovitých pohárů, únětické kultury a slezskoplatěnické kultury (Kalferst 1986; *tjž* 1987; Kalferst – Zápotocký 1991). V průběhu druhé výzkumné sezóny se podařilo zachytit objekt 13/86, z jehož výplně byl kromě keramiky náležející slezskoplatěnické kultuře získán keramický materiál předběžně datovaný do období Ha D-LT A (Kalferst 1987, 27; Mangel 1999, 90).

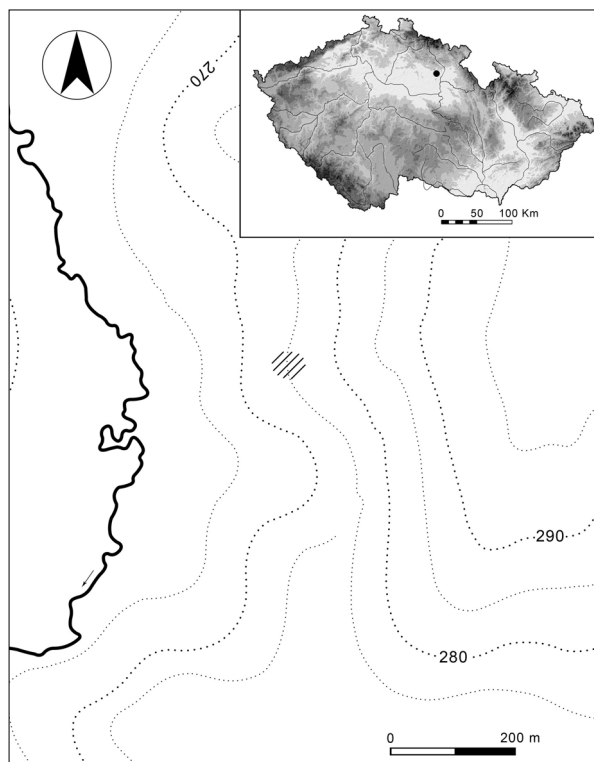
PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

Z geomorfologického hlediska se lokalita nachází v oblasti Nechanické tabule, která je součástí Východočeské tabule (Demek 1987, 373–374). Geologické podloží jejího okolí tvořené převážně horninami křídového stáří, tj. slínovci, opukou a jílovci s možností výskytu sprašových navátin (Demek 1987, 373), kryjí modální hnědozemě (Mackovčín – Sedláček 2002, 25). Přirozenou vegetaci celé oblasti charakterizuje výskyt černýšových dubohabřin (Mackovčín – Sedláček 2002, 62). Poloha „Na Trubačce“ náleží k oblasti s mírně vlhkým pahorkatinným klimatem, kde roční srážky dosahují hodnoty 600 mm a průměrná roční teplota kolísá mezi 7 a 8 °C (Mikyška 1969).

Samotný objekt 13/86 byl situován v nadmořské výšce 275 m na jihozápadním svahu se svažností 4°, který se pozvolna sklání k cca 250 m vzdálenému toku Bystřice (obr. 1).

POPIS NÁLEZOVÉ SITUACE

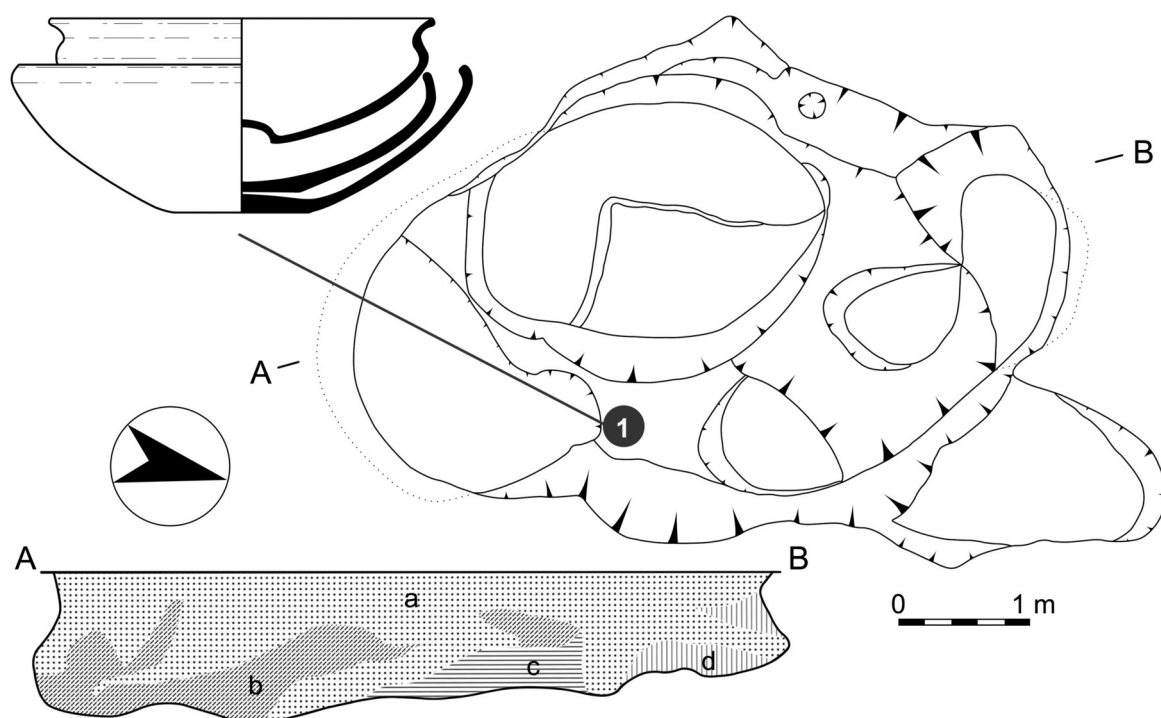
Objekt 13/86 tvořil členitý hliník (obr. 2) o rozměrech 640 × 400 cm s nepravidelným dnem v hloubce až 104 cm od úrovně skrývky.¹ V jeho západní části, v horní partii ke dnu šikmo sestupující stěny, byl zachycen mělký relikt kúlové jamky. Ve svrchních vrstvách, na úrovni skrývky zvláště v jižní části hliníku, byly zaznamenány rozsáhlé kumulace vypálené mazanice, někdy až příkrovovitého charakteru. V severní části objektu bylo nalezeno bronzové dlátko, v západním sektoru torzo tkal-

Obr. 1. Benátky, okr. Hradec Králové. Šrafovaně poloha „Na Trubačce“

¹ Děkujeme PhDr. J. Kalferstovi za zpřístupnění materiálu a dokumentace z jeho výzkumu.

covského závaží, ve východním jeden zlomek silexového úštěpu. Z celého prostoru pak pochází kromě značného množství mazanice (*tab. 1*) a uhlíků z dubového, stopově též vrbového a javorového dřeva (*tab. 2*) 1149 keramických zlomků datovaných do období Ha B2,3.² Na nevýrazné sprašové lavici ve východní části objektu cca 60 cm pod úrovní skrývky, tj. cca 40 cm nad nejnižším bodem dna, byly v intaktní poloze nalezeny tři do sebe vsazené misky latěnského stáří (*obr. 2:1*). Obdobné časové zařazení přísluší též několika dalším keramickým fragmentům, které byly získány z výplně sledovaného objektu.

Obr. 2. Benátky, okr. Hradec Králové. Obj. 13/86. 1 – poloha misek, A/B – řez, a – šedá, b – okrová, mírně promíšená, c – šedookrová, silně promíšená, d – okrová, promíšená

Vrstva	Sektor	
	Západní	Východní
Neurč.	8.55	
1	6.9	25.1
2	9.75	41.71
3	0	13.1
4	0	21.3
Dno	0	5.8
CELKEM KG	132.21	

Tab. 1. Benátky, okr. Hradec Králové, obj. 13/86. Množství mazanice v kg zastoupené v jednotlivých mechanických vrstvách (1 m. v. = cca 20 cm)

Vrstva	Sektor							
	Západní				Východní			
	Dub	Vrba	Javor	Nerozl.	Dub	Vrba	Javor	Nerozl.
1	45	0	0	11	77	4	0	12
2	90	1	0	0	196	7	1	19
3	0	0	0	0	35	0	0	0
3 a 4	0	0	0	0	80	3	0	24
Dno	0	0	0	0	35	0	0	0
CELKEM KS	135	1		11	423	14	1	55

Tab. 2. Benátky, okr. Hradec Králové, obj. 13/86. Absolutní míra zastoupení spálených zbytků z různých typů dřev v jednotlivých mechanických vrstvách (1 m. v. = cca 20 cm)³

² Za určení děkujeme PhDr. V. Vokolkovi.

³ Vypracováno na základě posudku RNDr. Z. Dohnala ze dne 3. 10. 1987 uloženého v Archeologickém oddělení Muzea východních Čech v Hradci Králové.

POPIS LATÉNSKÉHO KERAMICKÉHO MATERIÁLU

- Esovitě profilovaná miska, okraj oblý, dno omfalické, povrch černý leštěný, točená na kruhu, materiál jemný, slabá příměs písku, Ø 240 mm, v. 80 mm, MHK, obr. 3:5;
- mísa s oble zataženým okrajem, okraj oblý, povrch červenohnědý, hlazený, materiál hrubý s příměsí písku, Ø 235 mm, v. 75 mm, MHK, obr. 3:6;
- mísa s oble zataženým okrajem, okraj oblý, povrch šedobéžový, materiál hrubý s příměsí písku, Ø 280 mm, v. 90 mm, MHK, obr. 3:7;
- střep z okraje mísy se zataženým okrajem, silně přepálený, povrch cihlově šedý, materiál jemný, Ø 160 mm, MHK, obr. 3:1;
- střep z okraje situly, okraj ovalený, na hrdle dvě horizontální přesekávané lišty, povrch hlazený, materiál tuhový, Ø 180 mm, MHK, obr. 3:2;
- střep z okraje situly, okraj ovalený, povrch hlazený, materiál tuhový, MHK, obr. 3:3;
- střep z oblého okraje hrnce, hrdlo mírně odsazeno a hlazeno, povrch okrový, materiál hrubý s příměsí písku, Ø 190 mm, MHK, obr. 3:4.

ČASOVÉ ZAŘAZENÍ LATÉNSKÉHO MATERIÁLU

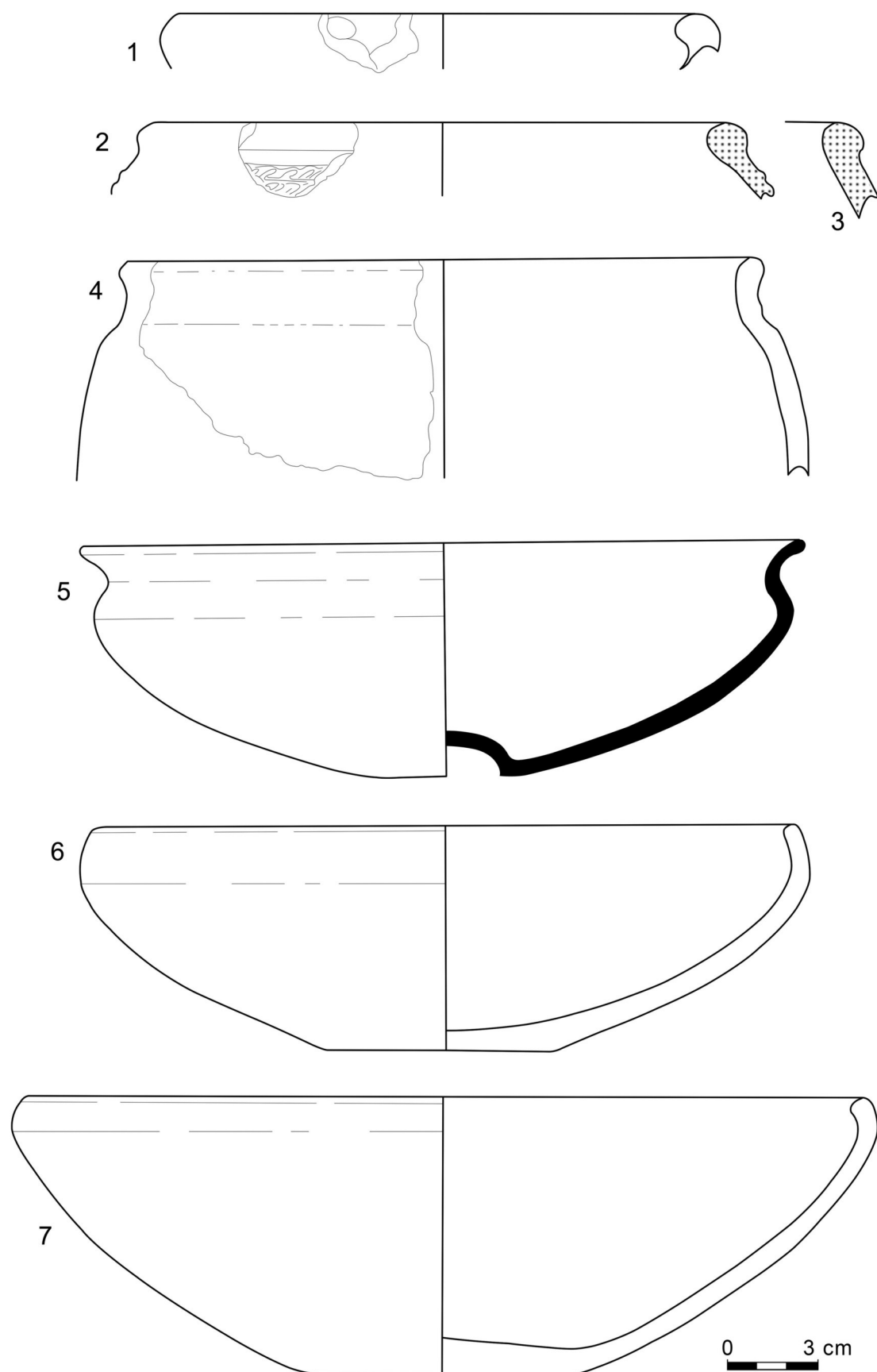
Z oblasti severovýchodních Čech doposud postrádáme publikaci srovnávacího souboru svým charakterem odpovídajícího celku z Benátek. Jedinou výjimkou je dílčí zpracování výzkumné sezóny 2006–2007 pozdně halštatského a časně laténské sídlištního areálu v Tuněchodech (Waldhauser 2008). Sledovaný keramický soubor však nevykazuje výraznější odlišnosti od keramické produkce známé z ostatních českých oblastí. Z uvedených důvodů byly v některých případech pro zařazení jednotlivých nálezů použity analogie ze soudobých lokalit ze středních či severozápadních Čech. Pro přehlednost jsou jednotlivé keramické tvary přiřazovány k typům z existujících deskripčních systémů. Tvary klasifikované podle kódu užitého M. Chytráčkem (2007) jsou označeny písmenem Ch, tvary klasifikované dle popisu V. Salače (1993) jsou před kódovým číslem označeny písmenem S.

K nejméně chronologicky citlivým prvkům obsaženým v souboru z Benátek náleží mísy se zataženým okrajem (Ch 32 210 – obr. 3:1,6,7). Představují průběžný tvar vyskytující se v celé době halštatské i laténské (Chytráček 2007, 485; Chytráček – Metlička 2004, 60).

Trojici tří celých spolu nalezených misek lépe datuje mísa esovitě profilace s vysokým mírně vykloněným okrajem (Ch 32 134) a omfalickým dnem točená na kruhu (obr. 3:5). Mísy s podobnou profilací okraje jsou charakteristické pro stupeň LT A2, s možností přežívání až do LT B (Chytráček 2007, 469, 485, obr. 11:12; Waldhauser 1979, Abb. 9:10). Výskyt různých variant omfalu bývá obecně kladen do závěru Ha D–LT D1 (Chytráček – Šmejda 2005, 34). Hladká, ostře nasazená omfalická dna (Ch 906) podobná omfalu na misce z Benátek jsou ve středních a severozápadních Čechách datována do období Ha D–LT A (Chytráček 2007, 485, obr. 6:6,8; Chytráček – Metlička 2004, 86).

K laténským tvarům se hlásí hrnc s hlazeným odsazeným hrdlem (S 320/330) a oblým okrajem (obr. 3:4). Nálezy podobného charakteru jsou známy například z Příšovic, okr. Liberec (Waldhauser 1976, 76, obr. 3:9) či Čertovy ruky, k. ú. Karlovice, okr. Semily (Waldhauser 1976, 67–68, obr. 20:1). Uvedené případy datuje J. Waldhauser do období LT A–B. V severozápadních Čechách se obdobná profilace objevuje např. v objektu 97 z Radovesic, okr. Teplice, kde je její výskyt datován do období LT A2–B1 (Salač 1993, 120, Abb. 76:10).

Poslední dva nálezy zastupují fragmenty nádob vyrobených z materiálu s příměsí tuhy (obr. 3:2,3). Omezíme-li se pouze na dobu železnou, můžeme konstatovat, že uvedený keramický materiál byl užíván s různou intenzitou proměnlivou v čase a prostoru od období Ha D1/2 do stupně LT D1, přičemž ke kulminaci jeho využití došlo v období LT A/LT B1a a následně v LT C2–D1 (Waldhauser 1992, 377–392; *týž* 2008, 14–17). Okraje aplikované na obou zlomcích náleží v době laténské k obecně rozšířeným průběžným variantám (typ S 130/133). Z přesně datovaných severovýchodočeských situací jsou známy například z nejmladších objektů ze sídlištního areálu v Tuněchodech, okr. Chrudim, které jsou datovány do LT A (Waldhauser 2008, 44–45). Na druhou stranu jsou obdobné okraje doloženy v LT C2–D1 z prostoru oppida České Lhotice, okr. Chrudim (Danielisová 2008, 89, P2, obr. 10:OTH1). Přesněji časově zařadit tak můžeme pouze fragment se dvěma horizontálními přesekávanými lištami (obr. 3:2). Obdobný tvar je znám z obj. 273/55 z polohy Mužský-Hrada (okr. Mladá Boleslav), jehož násilný zánik je kladen do období LT A/LT B1 (Pleslová-Štiková 1958, 143–158; Waldhauser 1976, 69–70, obr. 27:1; Waldhauser – Mangel – Ondroušek 2007, 48). Tuto dataci nevyklučuje ani relativně tvarově blízký jedinec s jednou přesekávanou plastickou páskou z Bíliny, okr. Teplice, řazený shodně na přelom uvedených

Obr. 3. Benátky, okr. Hradec Králové. Laténské nálezy z obj. 13/86. Černě – točeno na kruhu, bíle – vyrobeno v ruce, tečkovaně – tuhový materiál

stupňů, konkrétně do fáze LT B1a (*Holodňák – Waldhauser 1984, obr. 6:19; Waldhauser – Holodňák 1984, 210, obr. 8:3*).

Z uvedených informací vyplývá, že původ latéské složky rozpoznané v rámci objektu 13/86 je nutno hledat ve stupni LT A2 či v období těsně následujícím, tj. v LT B1a.

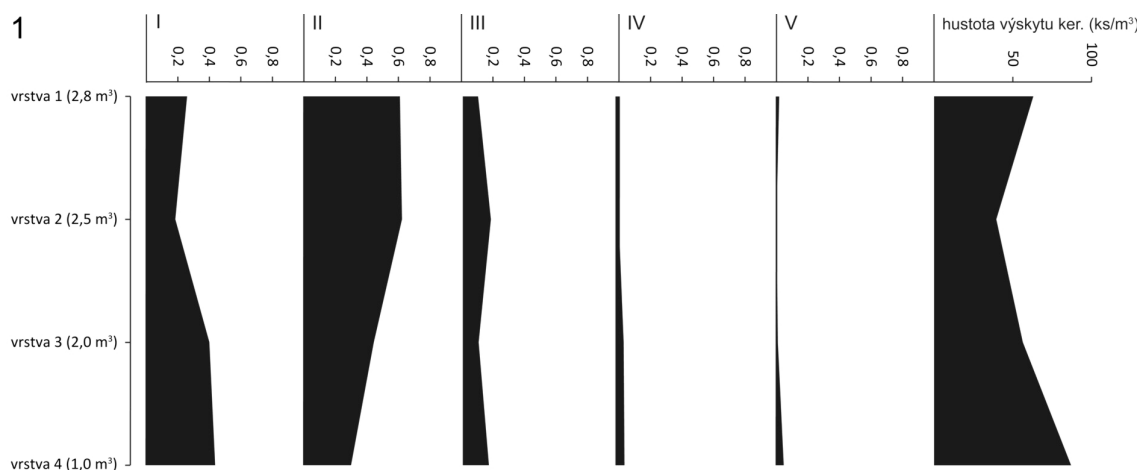
HISTORIE OBJEKTU 13/86

Otázka, kterou je třeba nyní vyřešit, se týká stáří samotného objektu, který je předmětem našeho studia. Popsaná nálezová situace v tomto ohledu nabízí dvě varianty výkladu:

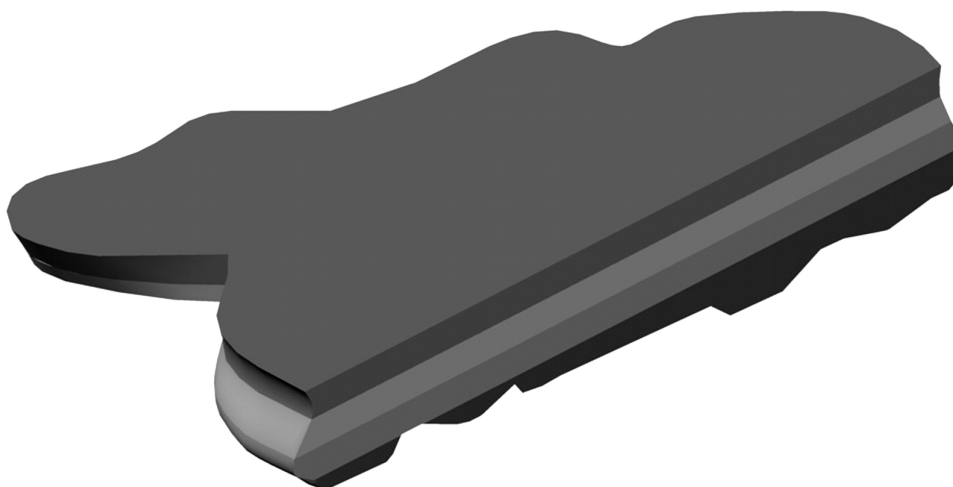
1. Objekt 13/86 je výsledkem superpozice starší (Ha B2,3) stavební jámy a mladšího (latéského) blíže neidentifikovatelného komplexu.

2. Objekt 13/86 je stavební jáma latéského stáří, do které se prostřednictvím formativních procesů dostala rezidua související s antropogenními aktivitami v okolí objektu datovanými do Ha B2,3.

Pro řešení dané otázky byl proveden odhad koncentrace a fragmentace keramiky v jednotlivých mechanických vrstvách objektu. Za tímto účelem byl s využitím kresebné a fotografické dokumentace v softwarovém prostředí AutoCAD Civil 3D vytvořen trojrozměrný model objektu 13/86 (*obr. 4:2*). Cílem rekonstrukce byl odhad objemu jednotlivých mechanických vrstev. Těleso reprezentující výplň objektu bylo rozděleno pomocí horizontálních řezů na jednotlivé vrstvy. Hloubka řezů byla volena tak, aby všechny mechanické vrstvy měly stejnou mocnost a aby na hloubku objektu vzniklo celkem 5 vrstev odpovídajících vertikální lokalizaci nálezů z objektu: 4 vrstvy a začišťování dna. Objem poslední vrstvy, která již nemusela dosahovat plné mocnosti předchozích mechanických vrstev, tak může být oproti ostatním nadhodnocen a tuto skutečnost je třeba zvážit při interpretaci.

2

Obr. 4. Benátky, okr. Hradec Králové. Obj. 13/86. 1 – relativní četnosti velikostních kategorií keramických zlomků a hustota výskytu keramiky v jednotlivých vrstvách; 2 – trojrozměrný model východní části objektu 13/86 s rekonstruovanými mechanickými vrstvami

Objem vrstev byl využit pro odhad hustoty výskytu keramiky v jednotlivých vrstvách. Za tímto účelem byly sloučeny nálezy ze 4. vrstvy a ze dna objektu. Do 4. vrstvy je lokalizován pouze nepatrný počet keramiky ($n = 4$). Vrstva 4 je na většině plochy objektu vrstvou poslední, končící dnem. Je proto pravděpodobné, že větší část keramického souboru náležející této vrstvě je obsahem souborů označených jako „začišťování dna“.

K odhadu hustoty výskytu keramiky byla využita pouze východní část objektu, neboť v západní části jsou nálezy lokalizovány jen ve dvou vrstvách. Pravděpodobně nejde o vrstvy ekvivalentní mocnosti vrstev východní části.

Do hodnoceného souboru nebyla zahrnuta keramika datovaná do LT A2/LT B1.

Fragmentace keramiky byla hodnocena pouze na základě přiřazení jednotlivých keramických jedinců do velikostních kategorií. Zvoleno bylo 5 kategorií: I) do 3 cm, II) 3–6 cm, III) 6–9 cm, IV) 9–12 cm, V) více než 12 cm. Velikost je pouze jedním z parametrů odrážejících fragmentaci souboru. Sama o sobě může být zkreslující a bylo by vhodnější ji hodnotit v kombinaci s dalšími parametry individuálně pro každého jedince zvlášť, ovšem vzhledem k nízkému výpovědnímu potenciálu celé situace byla zvolena časově méně náročná metoda umožňující alespoň hrubou interpretaci vývoje výplně objektu.

Graf na *obr. 4:1* srovnává relativní četnosti velikostních kategorií v jednotlivých vrstvách. Ve svrchních dvou vrstvách objektu dominují jedinci II. velikostní kategorie (61 a 62 %). Jejich podíl se směrem ke dnu snižuje až na zhruba 30 %. Opačný trend sledujeme u I. velikostní kategorie, jejíž podíl v nejhlubší vrstvě dosahuje 44 %. Obdobně se ve spodních vrstvách zvyšuje podíl velikostní kategorie IV a V.

Hustota výskytu keramiky ukazuje dva vrcholy. Jeden hned v první vrstvě, kde hustota dosahuje 63 kusů na m^3 , největší koncentrace keramiky je však ve spodní vrstvě, kde dosahuje 87 kusů na m^3 .

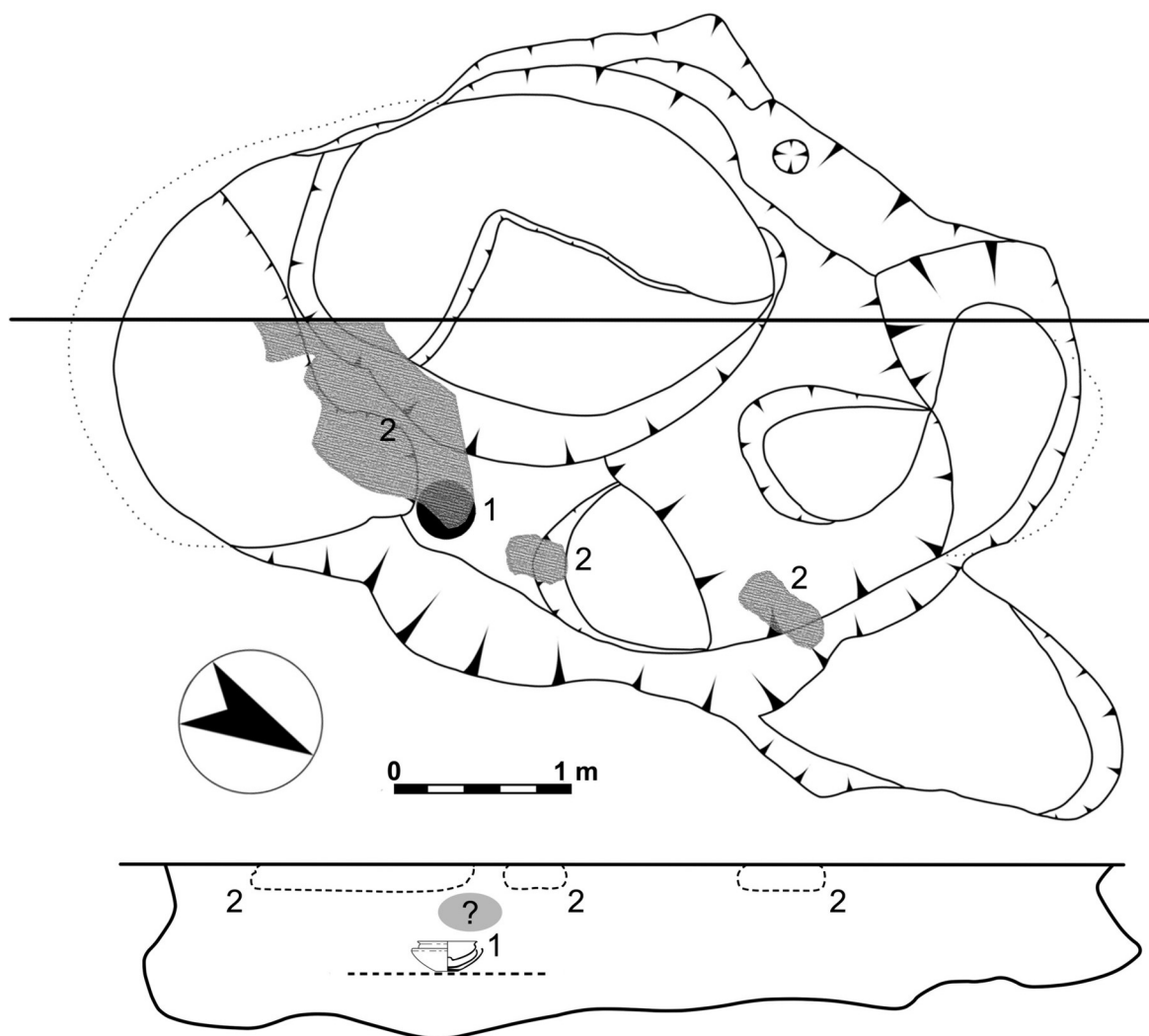
Vysoký podíl drobných keramických fragmentů (kategorie I) a zároveň velkých kusů keramiky (kategorie IV a V) ve spodní vrstvě výplně ukazují na antropogenní aktivitu v objektu, popřípadě jeho bezprostředním okolí. Vysoký podíl velikostní kategorie I odpovídá keramickému odpadu, který díky své velikosti unikal pozornosti obyvatel sídliště, nebyl z prostoru objektu a jeho bezprostředního okolí odklizen a byl dále fragmentován rozšlapáváním. Na druhé straně velikostní kategorie V a VI reprezentuje záměrně ponechanou či zapomenutou keramiku v místě aktivity. O tom, že keramické zlomky nalezené ve spodní vrstvě objektu souvisí se vznikem objektu a jeho užíváním, svědčí též jejich hustota. Naproti tomu dominance II. velikostní kategorie ve svrchních vrstvách výplně objektu spíše odpovídá keramice, která se v delším časovém horizontu dostávala do výplně objektu erozními procesy z okolních pozůstatků osídlení.

Je nepravděpodobné, že by se keramické zlomky datované do Ha B2,3 staly součástí výplně objektu 13/86, aniž by časově souvisely se vznikem a užíváním objektu.

MOŽNOSTI INTERPRETACE NÁLEZOVÉ SITUACE

Objekt 13/86 s největší pravděpodobností vznikl jako výsledek superpozice dvou časově relativně vzdálených archeologických struktur. Hliník slezskoplatěnické kultury přestal být aktivně využíván v období Ha B3, tj. nejpozději v průběhu 1. poloviny 8. století př. n. l. (*Jiráň ed. 2008*, 144). Částečně či úplně zanesený objekt byl následně porušen antropogenními aktivitami v období LT A2/LT B1a, tj. v 1. polovině 4. století př. n. l. (*Venclová ed. 2008*, tab. 1). Tento mladší zásah nebyl evidován ani v půdorysu, ani na profilu sledovaného objektu (*obr. 2*). Jediným jeho dokladem tak zůstává archeologický materiál. V případě popsáných keramických fragmentů nelze zcela vyloučit možnost intruze zanesené do prostoru objektu v důsledku depozičních transformací. O existenci laténského zásahu tak jednoznačně vypovídá pouze nález misek v intaktní poloze, uložených na obnaženém sprašovém dně. Zahloubení celého dna (či jeho části) diskutované laténské struktury se pohybovalo kolem 60 cm pod úrovní skrývky. S jistotou zasahovalo do východní části objektu, pravděpodobně i do části západní, na což poukazuje vysoká koncentrace spálených organických zbytků v horních vrstvách výplně (*tab. 2*).

I přes značný nedostatek konkrétních informací umožňuje nálezová situace vytvoření jisté představy o způsobu zániku laténské struktury. Pro celý prostor obj. 13/86, především pro jeho dvě svrchní mechanické vrstvy, byl charakteristický výskyt velkého množství vypálené mazanice (*tab. 1*). Největší, téměř kompaktní mazanicevá kra o rozměrech cca 120 × 60 cm byla odkryta těsně pod úrovní skrývky nad jihovýchodní částí objektu, přičemž překrývala místo uložení tří laténských misek (*obr. 5*). Z vrstev odebraných ze zásepového tělesa nad úrovní polohy misek (mech. vrstva 1–3), a to v prostoru západního i východního sektoru, bylo bez dalších bližších prostorových specifikací vyzvednuto něco mezi 77 a 94 %

Obr. 5. Benátky, okr. Hradec Králové. Půdorys a řez obj. 13/86, na řezu znázorněn průmět maznicových kumulací a polohy misek. 1 – poloha misek, 2 – koncentrace mazanice

z celkového počtu 640 ks fragmentů zuhelnatělého, převážně dubového dřeva. Výskyt zbylého procenta organických zbytků v nižších vrstvách mohl být zapříčiněn např. pedoturbací. Vzhledem ke skutečnosti, že mladší archeologicky sledovatelné antropogenní aktivity nejsou v rámci lokality prokázány, lze předpokládat, že popsaná situace je výsledkem požárem způsobené destrukce nadzemní dřevohlinité stavební konstrukce přímo související se zahloubenou strukturou nebo s jinou současnou v těsné blízkosti stojící nadzemní stavbou, která unikla archeologické evidenci (k problematice plošných odkryvů např. *Sigl 2006*).

Nálezy celých, nebo jen mírně v důsledku postdepozičních procesů porušených nádob nejsou v sídlištním prostředí běžné, avšak jejich doklady existují (*Drda – Rybová 2001, 304; Michálek 1999, 80, obr. 67:1–3; Waldhauser 1993, 352, Abb. 168*). Keramické depoty jsou v laténském prostředí, až na několik výjimek z období LT C–D uložených v drtivě většině pod povrchem starších mohyl (*Michálek 1999, 30; Plesl 1959, 35*), velmi vzácným jevem. Nález „soupravy“ tří misek je tak dokladem svým způsobem unikátní neporušené archeologické situace. Misky byly uloženy na dno zahloubeného otevřeného objektu, který byl využíván pouze krátkodobě, sporadicky, nebo se nacházel na periferii sídliště (téměř úplná absence artefaktů).

Navíc se zdá, že mísy zůstaly ve svém konečném uložení, alespoň po nějaký čas, odkryté. Svědčí o tom eroze povrchu nádob, která odpovídá jejich konečnému uložení. Nejvíce poškozený povrch vykazuje esovitě profilovaná miska. Poškozena je především vnitřní strana misky, na vnější straně pak částečně hrdlo s horní částí výdutě. To jsou plochy, které byly nejvíce exponovány. Naopak na vnější

straně spodní části misky, tedy partii kryté prostřední mísou, je povrch výrazně zachovalejší. Další dvě mísy, částečně chráněné horní miskou, vykazují menší stupeň poškození povrchu. Největší míru poškození lze sledovat na okrajích těchto nádob.

Jisté potíže v rámci interpretace nálezové situace působí absence stratigrafické evidence vkopu, která je buď odrazem reálné skutečnosti, vyloučit však nelze ani její metodické příčiny. Nabízející se spojitost s rituální sférou (votivní depot, stavební oběť) tak není, s ohledem na charakter nálezové situace a nedostatek zjevných důkazů intencionality uložení souboru, zcela jednoznačná. Pokud však připustíme možnost záměrné depozice, je zjevné, že jejím důvodem nebyl obsah nádob, ale nádoby samotné. Zajímavou, ovšem těžko interpretovatelnou skutečností je technologický kontrast mezi vrchní miskou točenou na kruhu z jemného materiálu a dalšími dvěma mísami stavěnými v ruce z materiálu hrubého a značně nehomogenního. Tento fakt svědčí minimálně o tom, že se v souboru sešly nádoby s odlišnou historií a patrně i odlišným významem. Je zřejmé, že pojítka mezi nimi nelze hledat ve společném výrobcí. Vlastní intencionalitu uložení však na základě archeologické situace nelze potvrdit ani vyvrátit.

Ve stejné rovině je možno uvažovat i o nezáměrném uložení souboru – mísy byly v místě pozdějšího nálezu prostě zapomenuty. Při této alternativě však vyvstává základní otázka: proč zrovna na dně zahluobeného objektu v prostoru, kde nebyla keramika v době laténské běžně používána? Nesnadná odpověď na tuto otázku by svědčila spíše o intencionální depozici.

Naznačený scénář nejlépe vysvětluje výše popsané skutečnosti, a proto jej považujeme za nejpravděpodobnější. Nálezová situace ovšem nedovoluje zcela vyloučit možná alternativní vysvětlení.

ZÁVĚR

Objekt 13/86 z Benátek vzniklý v důsledku superpozice starší stavební jámy datované do období Ha B2,3 a mladšího, v terénní situaci nedokumentovaného zásahu poskytl ojedinělý soubor tří misek nalezených v intaktní poloze. Tato „souprava“, včetně dalších keramických fragmentů, datuje zdejší nejmladší doložené antropogenní aktivity do období kolem přelomu stupňů LT A2/LT B1, nebo do fáze LT B1a. V oblasti severovýchodních Čech se jedná o jeden z nejstarších laténských celků, který chronologicky těsně navazuje, nebo je současný s dalšími stopami využívání krajiny v LT A známými např. z Tuněchod, Třebovět, Jaroměře, Neznašova či Lochenic (Mangel 1999, 92; Novák 2003, 152, 153; Vokolek – Sankot 2001a; tíž 2001b; Waldhauser 2008).

LITERATURA

- Danielisová, A. 2008: Oppidum České Lhotice v kontextu svého sídelního zázemí. Nepublikovaná disertační práce. Uložena na FF UK, Praha.
- Demek, J. (ed.) 1987: Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Praha.
- Drda, P. – Rybová, A. 2001: Model vývoje velmožského dvorce 2.–1. století před Kristem, Památky archeologické 92, 284–349.
- Hlodňák, P. – Waldhauser, J. 1984: Předduchcovský horizont (fáze LT B1a) v Čechách, Archeologické rozhledy 36, 31–48.
- Chytráček, M. 2007: Časně laténské sídliště v Chržíně (okr. Kladno) s napodobeninou červenofigurové keramiky a s doklady kovolitectví a zpracování jantaru, Archeologické rozhledy 59, 461–517.
- Chytráček, M. – Metlička, M. 2004: Die Höhensiedlungen der Halstatt- und Latènezeit in Westböhmen. Památky archeologické – Supplementum 16. Praha.
- Chytráček, M. – Šmejda, L. 2005: Opevněný areál na Vladarí a jeho zázemí. K poznání sídelních struktur doby bronzové a železné na horním toku Střely v západních Čechách, Archeologické rozhledy 57, 3–56.
- Jiráň, L. (ed.) 2008: Archeologie pravěkých Čech 5. Doba bronzová. Praha.
- Kalferst, J. 1986: Předstihový a záchranný výzkum v Benátkách (okr. Hradec Králové), Zpravodaj Krajského muzea východních Čech 13/1, 24–31.
- Kalferst, J. 1987: Druhá sezóna předstihového a záchranného výzkum v Benátkách, Zpravodaj Krajského muzea východních Čech 14/1, 26–29.
- Kalferst, J. – Zápotocký, M. 1991: Sídliště ze staršího období kultury nálevkovitých poháru u Benátek, okr. Hradec Králové, Archeologické rozhledy 42, 376–410.

- Mackovčín, P. – Sedláček, M. 2002: Chráněná území ČR. Díl V. Královéhradecko. Praha.
- Mangel, T. 1999: Kruhový areál v Třeboveticích a laténské osídlení na středním toku Bystřice, Zpravodaj muzea v Hradci Králové 25, 88–100.
- Michálek, J. 1999: Keltský poklad z Bezdědovic na Blatensku. Blatná–Strakonice.
- Mikyška, R. (ed.) 1969: Geobotanická mapa ČSSR, list M33–XVI Hradec Králové. Praha.
- Novák, M. 2003: Pozdně halštatské sídliště v Neznášově, okr. Náchod, Zpravodaj muzea v Hradci Králové 29, 142–182.
- Plesl, E. 1959: Nálezy únětické kultury na mohylníku v Mladé Boleslavi–Čejetickách, Památky archeologické 50, 34–53.
- Pleslová–Štiková, E. 1958: Nález laténské chaty s hromadným pohřbem na Hradech, okr. Mnichovo Hradiště, Památky archeologické 49, 143–158.
- Salač, V. 1993: Die Keramik der Stufen LT B1–LT D2. In: Waldhauser, J. (ed.), Die Hallstatt- und Latènezeitliche Siedlung mit Gräberfeld bei Radovesice in Böhmen. Archeologický výzkum v severních Čechách 21. I. Band. Praha, 115–135.
- Sigl, J. 2006: Příspěvek k problematice plošných archeologických odkryvů. In: Sedláček, R. – Sigl, J. – Vencl, S. (ed.), Vita archaeologica. Sborník Víta Vokolka. Hradec Králové–Pardubice, 283–308.
- Venclová, N. (ed.) 2008: Archeologie pravěkých Čech 7. Doba laténská. Praha.
- Vokolek, V. – Sankot, P. 2001a: Ein neuer Blick auf den Frühlatènezeitlichen Fund in Jaroměř, Archeologické rozhledy 53, 236–255.
- Vokolek, V. – Sankot, P. 2001b: Zwei Brandgräber der Stufe H D3 und LT A aus Lochenice, Kr. Hradec Králové, Archeologické rozhledy 53, 461–480.
- Waldhauser, J. 1976: Turnovský typ kultury lidu popelnicových polí v severních Čechách, Archeologické výzkumy v severních Čechách IV. Teplice.
- Waldhauser, J. 1979: Beitrag zum Studium der keltischen Siedlung, Oppida und Gräberfelder in Böhmen. In: Duval, M. P. – Kruta, V., Colloque International Les Mouvements celtiques du Ve au Ier siècle avant notre ère. Paris, 117–156.
- Waldhauser, J. 1992: Keltische Distributionssysteme von Graphittonkeramik und die Ausbeutung der Graphitlagerstätten während der fortgeschrittenen Latènezeit, Archäologisches Korrespondenzblatt 22, 377–392.
- Waldhauser, J. (ed.) 1993: Die Hallstatt- und Latènezeitliche Siedlung mit Gräberfeld bei Radovesice in Böhmen, Archeologický výzkum v severních Čechách 21. II. Band. Praha.
- Waldhauser, J. 2008: Pozdně halštatské a časně laténské sídliště Tuněchody. Specifický grant pro rok 2008. Uloženo na Katedře archeologie UHK. Hradec Králové.
- Waldhauser, J. – Holodňák, P. 1984: Keltské sídliště a pohřebiště z Biliny, o. Teplice, Památky archeologické 65, 181–216.
- Waldhauser, J. – Mangel, T. – Ondroušek, P. 2007: Agresivita Keltů v Čechách: zprvu jako motor reprodukce a poté zániku jejich civilizace, Živá archeologie 8, 45–48.

A HOARD OF VESSELS FROM THE EARLY LA TÈNE PERIOD FROM BENÁTKY (HRADEC KRÁLOVÉ DISTRICT)

In 1986 a large clay pit belonging to the Silesian-Platěnice culture (Ha B2,3) was unearthed in the course of rescue excavations in Benátky (Hradec Králové District). Within Feature 13/86, an intrusion dated to the turn of LT A2/B1 or LT B1a was observed. It is the latest evidence of anthropogenic activities on the site. It was not possible to recognise the intrusion in the field situation, it was only identified on the basis of analysis of several pottery fragments and especially because of the three bowls found intact. The set of bowls deposited in this way had probably been exposed to atmospheric actions over a longer period of time, which is evidenced by traces of erosion on the surface of the vessels, that were observed especially on the inner side of the upper bowl. Due to the absence of necessary information, it is not possible to unambiguously say that the set had intentionally been withdrawn from circulation, although there is much circumstantial evidence implying this possibility. The not closely determined structure from the La Tène period had been destroyed in connection with a fire in its above-ground part, the remains of which (daub, remains of burned wood) covered the place where the bowls were found. The Benátky set ranks among the earliest La Tène complexes from Northeast Bohemia. It is chronologically close to or identical with the collections known e.g. from Tuněchody, Třebovětice, Jaroměř, Neznášov, or Lochenice and it enlarges our knowledge of the use of the landscape in the early La Tène period.

Fig. 1. Benátky, Hradec Králové District. The „Na Trubačce“ site is hatched

Fig. 2. Benátky, Hradec Králové District. Feature 13/86. 1 – position of the bowls, A/B – cross-section, a – grey, b – ochre, slightly intermixed, c – grey ochre, strongly intermixed, d – ochre, intermixed

Fig. 3. Benátky, Hradec Králové District. La Tène finds from Feature 13/86. Black – wheel turned, white – hand turned, dotted – graphite material

Fig. 4. Benátky, Hradec Králové District. Feature 13/86. 1 – relative frequencies of size categories of pottery fragments and density of occurrence of potsherds in the individual layers; 2 – three-dimensional model of the eastern part of Feature 13/86 with reconstructed mechanical layers

Fig. 5. Benátky, Hradec Králové District. Plan and cross-section of Feature 13/86, the projection of concentrations of daub and the position of the bowls indicated in the cross-section. 1 – position of the bowls, 2 – concentration of daub

Table 1. Benátky, Hradec Králové District, Feature 13/86. Amount of daub in kg present in the individual mechanical layers (1 m. l. = c. 20cm)

Table 2. Benátky, Hradec Králové District, Feature 13/86. Absolute measure of representation of charred remains of different types of wood in the individual mechanical layers (1 m. l. = c. 20cm)